

तरीसुद्धा आई होताना...

लेखक : डॉ. संजीवनी कुलकर्णी
मांडणी : माधुरी पुवंदरे

तरीसुद्धा आई होताना...

© प्रयास २००३

प्रयास

आईपासून बाळाला
होऊ शकणारी लागण टाळण्यासाठी

प्रयास, आठवले कॉर्नर, संभाजी पूल कोपरा,
कर्णे रस्ता, पुणे ४११ ००४.
फोन : २५४४ १२३०, ६५६१ ५७२६ फॅक्स : २५४२ ०३३७
Email : prayashealth@vsnl.net, Website : prayaspune.org

संगणकीय अक्षरजुळणी
प्रयास, पुणे.

प्रथम आवृत्ती - २००३, द्वितीय आवृत्ती - २००७, तृतीय आवृत्ती - २००८

ही पुस्तिका एलिझाबेथ ग्लेझर पिडीअॅट्रिक एड्स फाउंडेशन (जॉन्सन अँड जॉन्सन फाउंडेशनच्या सहकार्याने) या संस्थेच्या आर्थिक साहाय्यातून आईपासून बाळाला होऊ शकणारी एड्स रोगाची लागण टाळण्याच्या प्रकल्पासाठी तयार झाली आहे.

तरुसुधुतरु आरु हुतरुनरु...०००

लेखन : डरु. रुरुंखुवनी कुलकरुणी

डरुंडणी : डरुधुरी डुररुंदरे

ऐकलं तेव्हा काही वेळ अगदी सुन्न होऊन गेले.
दिवस राहिलेत, हे कळल्यावर माझी मनात आनंदाची
अक्षरशः कारंजी उडत होती, आणि ~~आज~~ मी चिखलात
गळ्यापर्यंत रुतलेय असं मला वाटू लागलंय.

आजवर कुठं जाहिरातीत ऐकलं होतं, पण आता ते
माझ्याच जवळ येऊन उभंय. शिवाय माझ्यासारख्या
गरोदर बाईला एच्.आय्.व्ही.ची लागण असणं म्हणजे
नुसता एक प्रश्न नाही.

मला स्वतःला एच्.आय्.व्ही.ची लागण तर आहेच,
इतकंच नव्हे तर माझ्या पोटातल्या बाळालाही ती होण्याची
शक्यता आहे. बाळाच्या वडलांनीही ~~स्वतःची~~ रक्ताची
तपासणी करून घ्यायला हवीय.

प्रश्न... प्रश्न... प्रश्नांची माळ. फार हताश वाटतंय!

• माझं घर... माझा संसार... माझं बाळ...

काय होईल या सगळ्यांचं ?

~~कॉम्पिटलमधली कौन्सेलर माझी जणू मैत्रीणच झालीय.~~
ती खूप धीर देतेय.

कौन्सेलर म्हणाली होती, “पुढच्या वेळी ~~बाळाच्या~~
~~वडलांनी~~ बाळाच्या वडलांनाही घेऊन याल का? त्यांच्याशीही
बोलायला हवं.” तिचं ~~बाळ~~ म्हणणं बरोबरच होतं, मलाही
त्यांना सांगितल्याशिवाय राहणार नव्हतं.

सांगितल्यावर ~~माझ्यासारखे फार~~ माझ्यासारखाच
त्यांनाही फार धक्का बसेल, खरंच.

पण, न सांगण्यापेक्षा सांगितलेलं केव्हाही चांगलं.

आता तर आम्हाला ~~दोषांना~~ अगदी का ५ ही होत नाहीये. ~~कौन्सेलर म्हणते~~, कौन्सेलर म्हणते, “घाबरून तर जायचं नाही. होऊन होऊन काय होईल? बाळाच्या वडलांनाही ~~लागण असेल~~ कदाचित लागण असू शकेल.”

~~एच्.आय.व्ही~~ एच्.आय.व्ही. नष्ट करणारी नसली तरी नियंत्रणात ठेवणारी औषधं उपलब्ध आहेत. आम्हाला दोषांना ती घ्यावी लागतील.

पण हे सगळं नंतर.

आता सर्वात महत्वाचं आहे आमचं बाळ!

बाळाला लागण झाली तर ?

या कल्पनेनंही माझ्या पोटात गोळा आला. भोवळ येतेयसं वाटलं.

बाळाला लागण...नको- ~~माझ्या बाळाला लागण~~ नको...नको...नको.

मी ह्यांच्याशी बोललेय. इतर कुणाला न कळू देता... हळू आवाजात बोलताना इतकं रडू येत होतं मला... हे म्हणाले “बाळाला लागण होणार असेल तर नकोच आपल्याला बाळ. आपल्या दोषांचं जे होईल ते होईल.”

हे ऐकून मला काय वाटलं ते कसं सांगू ? सगळी रात्र रडून काढली.

सकाळी कौन्सेलरकडे गेलो. दोषं !

~~बाळ इतकं घेईल म्हणजे बाळाला लागण असेल तर ?~~

~~नाही, माझ्या बाळाला लागण नको, माझ्या एकावेळ~~

~~बाळही नको~~

६

कौन्सेलर म्हणाली, “बाळ हवंय की नाही हे ठरवण्याचा अधिकार तुमचाच. तुम्ही घ्याल त्या निर्णयात ~~बाळ~~ मी तुम्हाला मदत करेन.”

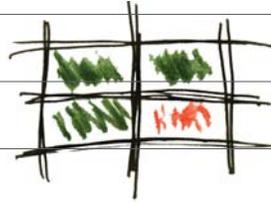
मी म्हटलं, “त्यात ठरवायचं काही नाही. माझं बाळ मला हवंय. ~~त्यात ठरवायचं काही नाही. माझं बाळ मला हवंय.~~ पण त्याला एच्.आय्.व्ही. असू नये असं मला वाटतं.”

कौन्सेलर म्हणाली, “हो, त्यासाठीच आपण प्रयत्न करूया.”

पण कसे करता येतील प्रयत्न ?

ती हसून म्हणाली, “सांगते.”

आईकडून बाळाला लागण होण्याची शक्यता रुपयात चार आणि एवढी, म्हणजे साधारणपणे ~~चार~~ ^{लागण} असलेल्या चार स्त्रियांपैकी एकीच्याच बाळाला लागण होईल.

७

हे ऐकून माझा जीव भांड्यात पडला. तरी मनात आलं, या चौघीतली नेमकी ‘ती’ एक मीच असेन तर? ~~बाळ~~ कौन्सेलर म्हणाली, “तसं नाही होणार. एका तर खरं! ही रुपयात ४ आणि एवढी लागण होण्याची शक्यताही आपण कमी करू शकतो.”

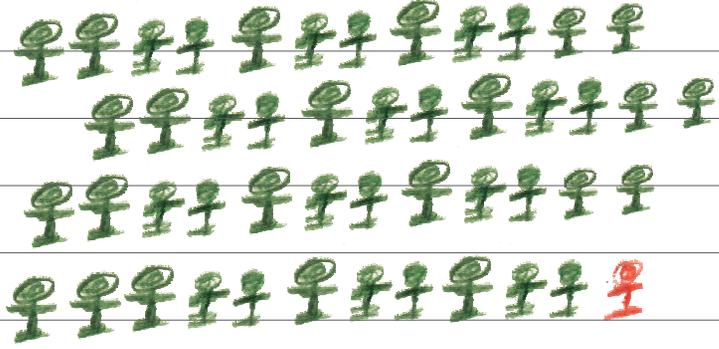

त्यासाठी गर्भरिपणात बाईनं औषध घ्यायचं, ~~औषध~~ जन्मल्यावर बाळाला औषध द्यायचं.

याशिवाय थोड्या सूचना देते. तेवढ्या पाळा म्हणजे ही लागणीची शक्यता रुपयात २ पैशांइतकी कमी करता येईल.”

हे ऐकून मला खूपच धीर आला. रुपयांत २ पैसे, फक्त! म्हणजे लागणीची शक्यता जवळजवळ नसण्याइतकी कमी.

८

हे माझ्याबरोबर आले होते, पण कौन्सेलरचं इथवर बोलणं ऐकताना ते अगदी गप्प होते. अचानक माझ्याकडे वळून म्हणाले, “काय करायचं ग ?”

मी त्यांच्या हातावर हात ठेवत कौन्सेलरला सांगितलं, “औषध घ्यायला मी तयार आहे.”

निर्णय घेतला, आणि माझ्या मनावरचं रात्रभराचं ओझं उतरल्यासारखं झालं.

डॉक्टरांनाही भेटून आलो.

परत कौन्सेलरकडे येऊन म्हणाले, “सांगा, आता काय काय करायला हवं ?”

९

डॉक्टरांच्या डॉक्टरांच्या सल्ल्यानं कौन्सेलरनं ~~झिडोवुडीन~~ झिडोवुडीन नावाच्या गोळ्या दिल्या. सकाळ संध्याकाळ जेवणानंतर, म्हणजे दिवसात दोन गोळ्या घ्यायच्या आहेत.

गरोरपणाचे पहिले साडेसहा महिने गोळ्या सुरू करायच्या नसतात.

माझे आता साडेसहा महिने पूर्ण झालेत. मी गोळ्या सुरू केल्या आहेत.

जेवण झालं की गोळीची आठवण येते मला. मी अगदी नियमित गोळ्या घेतेय.

कौन्सेलर मला महिन्याभराच्या गोळ्या देते. शेवटच्या २ गोळ्या उरल्या की मी पुन्हा आणायला जाते. बाळाला लागण व्हायला नको म्हणून गोळ्या अगदी नियमित घ्यायलाच हव्यात.

10/10

१०

मला आजाराबद्दल अगदी वेळेवर कळलं, आणि साडेसहा महिन्याच्या टप्प्यापासून मी औषधं घेऊ लागलेय. पण कदाचित दुसरी कोणी याहून उशिरा आली तर...? मी विचारलं कौन्सेलरला.

ती म्हणाली, झः“साडेसहा महिन्यापासून बाळंतपणापर्यंत नियमित गोळ्या घेणं केव्हाही चांगलंच, पण जर एखादीला गोळ्या सुरू करायला उशीर झालाच तरी गरोदरबाई बाळंतपणापूर्वी ज्या महिन्यात येईल तेव्हा तरी झिडोवुडीन मिळायला हवं, पण जर तेही जमलं नाही. तर बाळंतपणाआधी. जेव्हा जमेल तेवढे दिवस औषध घ्यावंच. त्यानंही बराच फायदा होतो. आणि अगदी ऐनवेळी, म्हणजे बाळंतपणाच्या आधी जरी एखादीला एच्.आय्.व्ही.ची लागण असल्याचं कळलं तरी नेव्हिरेपीन नावाच्या औषधाचा फक्त एक डोस देऊनही काही एक फायदा होतोचं.”

११

नव्या संशोधनाप्रमाणे आईला कळांमध्ये झिडोवुडीन, नेव्हिरेपीन व लॅमिवुडीन अशी तीनही औषधं घ्यायची, असं कौन्सेलरनं सांगितलं.

सातवा महिना संपला.

आठवा महिना संपला.

नववा संपत आलाय.

गोळ्या नियमित

बाळाची वाढ व्यवस्थित

मी ही छान आहे...

बाळंतपण आता जवळ आलय. ऐन वेळी धावपळ नको म्हणून मी आधीच पिशवी भरून ठेवलीय. त्यामध्ये एका छोट्या डबीत सगळ्या औषधांच्या गोळ्या.

पोटात दुखू लागल्यावर झिडोवुडीन, लॅमिवुडीन व दोन झाकणं नेव्हिरॅपीनचं पातळ औषधं असं सगळंच घ्यायचं.

झिडोवुडीन - लॅमिवुडीन मिश्रणाचीच एकच गोळी मिळते, ताईनी ती देताना समजावून सांगितलं की ती बाळंतपणानंतरही सात दिवसांपर्यंत घ्यायची आहे.

झिडोवुडीन. एक नवंच औषधाचं नाव माझ्या मनात अगदी ओळखीचं होऊन बसलंय.

परवा तर गंमतच झाली. जेवायला बसताना सासूबाई म्हणाल्या, “तुझी ती झंडूबामची गोळी आण.”

झंडूबाम नाही, झिडोवुडीन! मला हसू आवरेना.

नुसतं झिडोवुडीन नाही

लॅमिवुडीन, नेव्हिरॅपीन,

जशा माझ्याकडे आलेल्या माझ्या मैत्रीणीच.

आमच्या कौन्सेलरला मी एक नवीन नाव ठेवलंय ‘तरी बरं!’ ती माझी अगदी मैत्रीणच झालीय.

कुठल्याही परिस्थितीतून ‘तरी बरं’ काही ना काही चांगला मार्ग काढते. आम्हाला दोघांना या एवढ्या गंभीर आजाराची लागण झालीय,

पण ही म्हणणार,

🌀 तरी बरं, आजार पुढच्या टप्प्याला जायच्या आत कळलंय.

🌱 तरी बरं, बाळाला तरी लागण होऊ न देण्यासाठी प्रयत्न करणं आपल्या हातात आहे.

🌱 तरी बरं, आजार नियंत्रणात ठेवणारी औषधां आता आहेत.

आमच्या या ‘तरी बरं’चा मला फार आधार वाटतो. मीही आजकाल तसा विचार करू लागलेय बहुतेक.

तरी बरं.....

पोटातल्या बाळासाठी आईनं जस औषधं घ्यायचं तसं
जन्मल्यावर बाळालाही घायचयचं की!
पण त्याचंही एक तंत्र आहे बर का!

ऐन वेळी गडबड नको म्हणून बाळासाठीही झिडोवुडीनचं
पातळ औषध आताच कौन्सेलरनं देऊन ठेवलंय. नेव्हीरॅपीन
एकच डोस घायचा असल्यानं तो इस्पितळातच डॉक्टर देतात.

झिडोवुडीन - नेव्हीरॅपीन बाळाच्या वजनाच्या प्रमाणात
घायचंय. आमच्या 'तरी बरं' बाईंनी मला सोयीचं पडावं म्हणून
एक कोष्टकच करून दिलंय.

बाळाच वजन असणार अडीच-तीन किलो. त्याला
१ मि.ली. नाहीतर १.२ मि.ली. औषध द्यावं लागणार.

मी कसं मोजणार एवढंसं औषध?

कौन्सेलरनं झिडोवुडीनच्या पातळ औषधाचा उबा उघडला.
त्यात बाटलीबरोबर इंजेक्शनची असते तशी पिचकारी आणि नळी
होती. तिच्याकडच्या दुसऱ्या तशाच पिचकारीनं १ मि.लि. पाणी
मोजून बघितलं. जमतंय की!

प्रश्न आहेत, तरी बरं, उत्तरंही आहेत. बाळाच्या जन्मानंतर
सहा तासांनी झिडोवुडीन सुरू करायचं.

बाळाला कोष्टकातल्याप्रमाणे औषध घायची.

एकदा सकाळी आणि बारा तासांनी एकदा रात्री असं ७ दिवस
त्याचबरोबर मीही झिडो आणि लॅमी मिश्रणाच्या गोळ्या
घ्यायच्यात. बाळंतपणानंतर लगेच एक आणि पुढे ७ दिवस रोज
दोन गोळ्या. बाळाबरोबरच म्हणजे १२ तासांच्या अंतरानं.
ह्या मिश्रण गोळ्या म्हणे, माझ्या शरीरात
नेव्हीरॅपीनचा परिणाम राहून जाऊ नये म्हणून आहेत.

माझा स्वभाव तसा शांत म्हणावा असा नाही. कधी कधी एवढ्या तेवढ्यानंही घाबरून जाते मी.

पण आता आपणच स्वंबीरपणे उभं रहायला हवं अशी जाणीव झाल्यानं असेल कदाचित, वाटलं तेवढी काही मी कोलमडून गेले नाही.

तरीही वहिनीला तिच्या बाळाला पाजताना बघितलं तेव्हा मात्र माझ्या पोटात कालवलं. ही हिच्या बाळाला पाजतेय, स्वतः तृप्त होतेय, आणि मी मात्र ◻ ◻ ◻ ◻ बाळाला माझ्या दुधातूनही लागण होऊ शकते. हे ऐकून बरेच दिवस झाले. त्यावेळी त्याचा अर्थ नीट समजला नव्हता.

वहिनीला पाजताना बघितलं आणि मला अर्थ कळला. फार फार, स्वरंच फार वाईट वाटलं मला. ~~_____~~ हे जवळच होते. इतर कुणाला नसले तरी त्यांना माझ्या चेहऱ्यावरचे भाव समजले.

त्यांनी मला नजरेनंच शांत रहायला सांगितलं.

आम्ही नंतर भेटलो, तेव्हा म्हणाले, “तुझ्या ‘तरी बरं’नी काय सांगितलंय, आता कशानंही निराश व्हायचं नाही!”

आमची कौन्सेलर म्हणाली, “आपण काही झालं तरी निराश व्हायचं नाही. बाळाला आपलंच दूध मिळावं असं कुठल्याही आईला वाटणारच, आणि ते बरोबरच आहे ग, पण इथं असं करताना थोडं थांबून विचार करूया. बघ हं, तुझ्यासमोर मी दोन पर्याय ठेवते. निर्णय नेहमी तुझाच!

एक तर बाळाला तुझंच दूध दे. थोडा धोका आहे त्यात, पण तुला बरं वाटेल. शिवाय आईच्या दुधाचे रूप फायदे असतात ते सगळे बाळाला मिळतील. पण एक अट आहे, असं केलं तर मग एक खंबही बाहेरचं काही घायचं नाही. पाणी नाही, गुटी नाही. फक्त औषधं तेवढी घायची. आणि आईचं दूध!”

आणि दुसरा पर्याय?

“फक्त बाहेरच्या दुधाचा!

मग आईचं दूध अजिबात नाही.” ~~_____~~

एकतर गाई म्हशींचें दूध घायचें. त्यात गरजेनुसार पाणी घालायचें. शिवाय त्यातून जे मिळत नाही ते औषधांनी भरून काढायचें.

त्या दुधाचा दर्जा कसा आहे यावर त्यात पाणी किती घालायचें, साखर किती घालायची हे ठरवावं लागतं. आणखी पर्याय उरतो उब्याच्या दुधाचा.

“एरवी उब्याचें दूध दे असं मी कधीच म्हटलं नसतं. पण ह्या बाहेरच्या दुधाच्या दुसऱ्या पर्यायात बाळाला एच्.आय्.व्ही.ची लागण होण्याची शक्यता दुधाच्या मार्गानं उरत नाही.

मात्र, हा पर्याय निवडलास तर स्वच्छतेची काळजी खूप घ्यायला लागणार”, कौन्सेलरनं हसऱ्या मुद्देनं म्हटलं.

मी विचारात पडले.

एकीकडे सर्वाथिनं चांगलं आईचें दूध, पण लागणीची थोडी शक्यता.

आणि दुसरीकडे उब्याचें दूध. आईच्या दुधाइतकं चांगलं तर नव्हेच, शिवाय काळजीही खूपच घ्यावी लागणार, पण लागणीची शक्यता अर्थातच नाही.

काय करावं?

पण चालेल, मला काळजी घ्यावी लागली तरी चालेल.

एच्.आय्.व्ही.ची लागण नको.

की...

अजूनही मनात नक्की ठरेना.

मी विचारलं, “हे उब्याचं दूध कसं करायचं? मला एकदा आधीच बघायचंय.”

कौन्सेलर बाईंनी पटापटा दुधाचा उबा, वाटी, चमचा, पाणी इत्यादी तयारी टेबलावर केली. त्यांना या प्रश्नाची सवय आसावी. एकीकडे कृती सांगत त्या करून दाखवू लागल्या.

① हात स्वच्छ धुवायचे.

② वाटी चमचा गरम पाण्यानं स्वच्छ धुवून, विसळून घ्यायचा.

③ १ चमचा पावडर, ६ चमचे पाणी. पावडरसाठी चमचा उब्यातलाच वापरायचा.

④ पावडर अगदी हलक्या हातानं घ्यायची. चमच्यात फार भरून दाबून घ्यायची नाही. पावडर पाण्यात मिसळायची.

⑤ मिश्रण हलवून घ्यायचं. पावडरची गुठळी अजिबात राहू घ्यायची नाही.

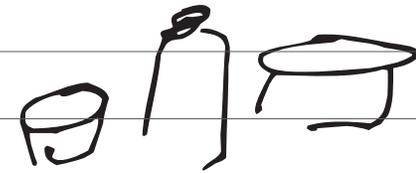
① बाटलीचा वापर अजिबात नको.

② वाटी चमचाच वापरायचा.

③ बाळानं न संपवलेलं दूध टाकून घ्यायचं. पुढच्या वेळासाठी ठेवायचं नाही.

④ एकावेळी एकदम दिवसभराचं दूध तयार नाही करायचं. एका वेळी संपेल अशी सवारी वाटते तेवढंच दूध करायचं. गरज पडली तर अधिक दूध तयार करता येईल.

आता माझ्या पिशवीत बाळाच्या औषधाची बाटली, दुधाचा उबा, वाटी, चमचा आणि पाणी उकळण्यासाठी पातेल्याची भर पडली आहे.

मन येणाऱ्या दिवसांची वाट पाहू लागलं आहे, मी
बाळाला औषध देतेय, बाळासाठी दूध बनवतेय असं
दिवारवपन मी पाहू लागले. माझं मन जणू माझी प्रॅक्टिस
करून घेतंय.

माझं बाळ!

माझं छोटुलं गोडुलं बाळ.

माझं पिल्लू, माझं सोनू.

मी नाही निराश व्हायची आता कधी.
मी कितीही कष्ट करेन,
कितीही वेदना सोशीन,
सगळं करेन माझ्या बाळा.

बाळासाठी आम्ही दूध बनवून घेतलं. आम्ही म्हणजे,
मी सूचना देऊन, बाळाच्या वडलांनी ते बनवलं.
क्षणभर मला छातीत दाटून आलं.

पण वाटलं, आता मागं नाही सरायचं !

आहेत जरी प्रश्न

तरी बरं! मी खंबीर आहे!

जगातलं कुठलंही दूध आईच्या दुधाची कधीही
बरोबरी करू शकत नाही. पण काय करणार?

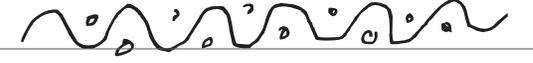
डब्याच्या दुधात कॅल्शियम कमी पडतं म्हणून
कॅल्शियमचं पातळ औषध सुरू केलंय. दीड महिन्यांनी
लोहाचं औषधं सुरू करायचं आहे.

यानंतर काय काय करावयाचे?

- ❶ बाळ दीड महिन्यांचं झालं की त्याच्या रक्ताची डी.एन्.ए.-पी.सी.आर. तपासणी करावची. ही तपासणी बाळाला लागण आहे की नाही हे पहाण्यासाठी.
- ❷ बाळाचं झिडोवुडीन सुरु असेल तर सात दिवसांनंतर बंद करावचं.
- आणि दीड महिन्यांनंतर **सेप्ट्रान** किंवा त्यासारखं औषध सुरु करावचं.
- ❸ कॅल्शियम आणि जोडीला लोहाचं औषध असेलच.
- ❹ बाळाला सर्व लशी नेहमीप्रमाणे घ्याव्या.
- ❺ जर डब्याचं दूध असेल तर... तीन-साडेतीन महिन्यांनी बाळाला भाता-वरणाचं पाणी, भाज्यांचं सूप, फळांचा रस असं वरचं अन्न सुरु करावचं.

❶ पहिल्या तपासणीत दोष दिसला नाही, तर जवळजवळ खात्रीच झाली म्हणायची. पण एकदा खातरजमेसाठी काही तपासण्या करावच्या म्हणाले डॉक्टर, पण ते पुढे.

❷ जर बाळ आईच्या दुधावर असेल तर, आईचं दूध बंद केल्यावर तीन महिन्यांनी तपासणी करावची.

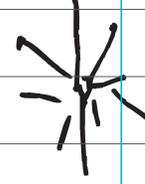
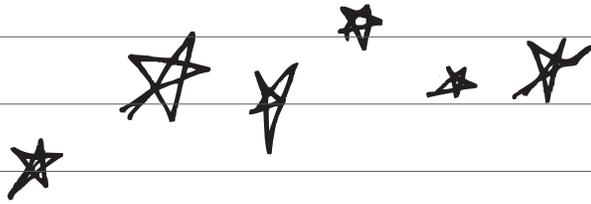

कौन्सेलरबाईचं प्रत्येक वाक्य मी मनात साठवून ठेवलंय. माझ्या बाळासाठी. एरवी एवढ्या गुंतागुंतीच्या गोष्टी अभ्यास म्हणून शिकायला घेतल्या असत्या तर किती अवघड वाटल्या असत्या.

नेमकं कधी काय करावचं ते कळलं की इतका मोठा प्रश्न सुध्दा बराच सुसह्य होतो. ही कौन्सेलर वेळोवेळी सगळं सांगायला, मदतीला आहे, म्हणून बरं!

बाळाच्या वडलांना तपासणी करायला सुरवातीलाच सांगितलं होतंच. जर त्यांनाही लागण आहे असं निश्चित झालं, की त्यांच्या प्रतिकारशक्तीची, रोगजंतूंच्या प्रमाणाची तपासणी करावी लागते. प्रतिकारशक्तीची पातळी प्रमाणापेक्षा कमी असेल तर त्यांना औषधं घ्यायला सुरवात करायची.

बाळाच्या आईच्या, म्हणजे माझ्या प्रतिकारशक्तीच्या पातळीची तपासणी गभरिपणातच केली, नसली तर, शक्य तेवढ्या लवकर, पण सोईनं करूनच घ्यायची, मग त्यानुसार पुढच्या औषधांची योजना आस्वायची आहे ना !

वर्तमानपत्रात कुठेही एड्सबद्दलची एखादी बातमी वाचली की नजर तिकडे वेधली जाते. आजच्या जाहिरातीच्या जगात अनेक फसव्या औषधांची भलावण केलेली असते. त्या औषधांनी एच्.आय्.व्ही. काढून टाकता येईल, असंही म्हटलेलं असतं. सुरवातीला तिकडं जाऊन तरी यावं असा विचार मनात यायचा, नाही असं नाही. पण त्या दिशेला जायचं नाही, तज्ज्ञ डॉक्टरांच्या सल्ल्यानंच औषधं घ्यायची हे आमच्या कौन्सेलरनं निव्वून सांगितलंय.

लोकांच्या हळव्या मनाला भुरळ घालून, गैरसमज पसरवून पैसे उकळणाऱ्यांच्या जाळ्यात आम्हाला मुळीच अडकायचं नाहीय.

बाळाला लागण होऊ नये म्हणून आपण शक्य ते
सगळे प्रयत्न कसोशीनं करायचे. पण समजा ते नाही जमले,
तरी होऊन होऊन काय होईल?

बाळाला लागण असेल...

औषधं देण्याचा पर्याय तर कुठं गेला नाही?

आमची कौन्सेलर म्हणते,

“प्रश्नाकडे बघताना....

‘अरे बापरे!’ असं कधी बघायचं नाही...

‘होऊन होऊन काय होईल?’

असं म्हणून बघायचं.

म्हणजे प्रश्न आपल्यापेक्षा लहान

आणि आपण प्रश्नांहून मोठे भासतो.”

एच्.आय्.व्ही. माझ्या रक्तात आहे,

तरीसुद्धा... आई होताना

मला काय सापडलं?

जीवनाकडे बघण्याचा नवाच दुरूप देणारी

ही शब्दगटांची जोडी-

‘होऊन होऊन काय होईल?’

आणि

‘तरी बरं...’

कौन्सेलरकडून मला हे शिकायला मिळालं.

ती नेहमी भेटत राहिल असं नाही,

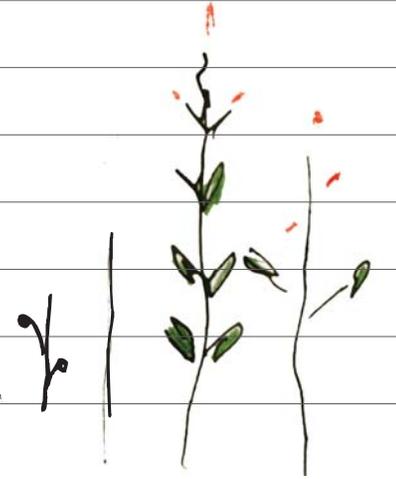
पण

संकटांच्या लाटांना थोपवण्याची,

उत्साहानं जगण्याची माझी उमेद

तिनं जागी केलीय

हे मात्र अगदी स्वरं !

‘प्रयास’ ही आरोग्य, ऊर्जा, शिक्षण व पालकत्व आणि संसाधने व उपजीविका या क्षेत्रांत काम करण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेली सार्वजनिक विश्वस्त संस्था आहे.

आरोग्य-गट प्रामुख्याने लैंगिकता व एड्सच्या संदर्भात काम करतो. याच गटाच्या ‘आईकडून बाळाला होऊ शकणारी लागण टाळण्यासाठीच्या’ प्रकल्पाचा एक भाग म्हणून ही पुस्तिका तयार करण्यात आली आहे.

प्रयास